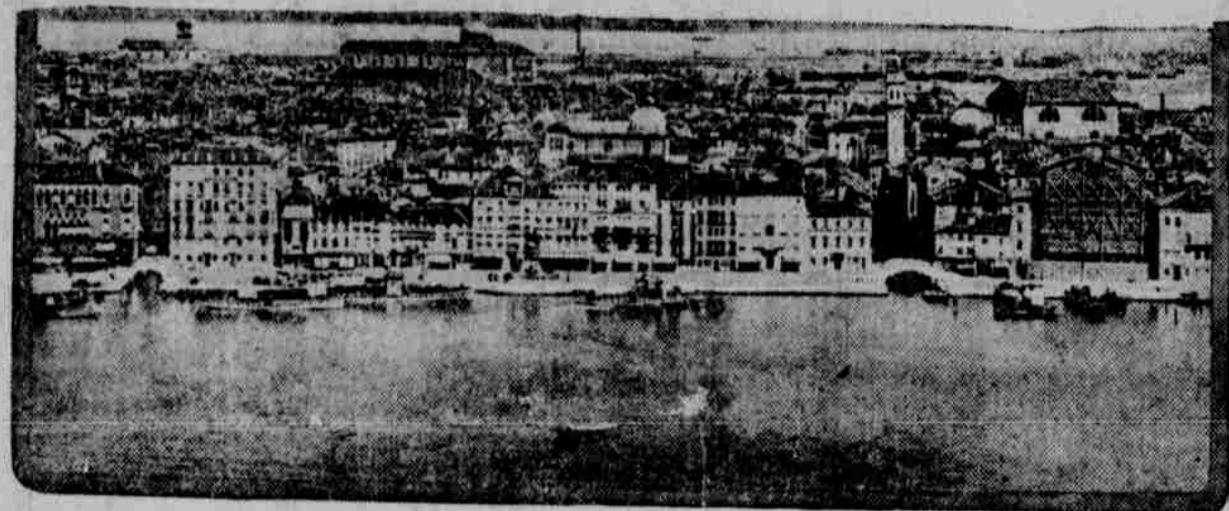

Ohrožená královna Adrie.

CELÁ Itálie v minulých dnech chvěla se o osud Benátek — hrdé královny Adrie a obavy tyto s ní sdílel celý ostatní svět. Bylo mnoho příčin k těmto obavám. — Teutonské armády, které zničily tak velké množství nemahraditelných stavitelských památek v Belgii a severní Francii, které nedovedly potlačit svoji nenávisť ani před takovou krásnou kamennou památkou jako je katedrála v Remesi a které ničily nádherné radnice a chrámy ve francouzských osadách jenom z dáblenského rozkoše nad hostit domácího obyvatelstva, jemuž tyto památky minulých dob přirostly tak k srdci, hrnuly se jako dravý proud od severu a Benátky nalézaly se již v jejich dohledu.

Ký div, že zachvělo se obavami srdce každého milovníka uměleckých památek. Vždyť Benátky jsou takovou zkazkou ze středověku, jakou márne hledal by člověk jinde. Je to město slavných tradic a slavné historie a v srdci národa italského zaujímá jedno z prvních míst. Benátky, město starožitných paláců, zasmušilých podloubí, čarokrásných mostů přes kanály, po nichž projížděly gondoly — památník slávy benátské republiky kdysi tak mocné, nalézaly se v nebezpečí záboru moderními Huny. Neminulo doposud nebezpečí, ale přece jenom skvělá obrana italského vojska vyvolává naději, že Benátky nestanou se obehí teutonského barbarství.

Je ticho v Benátkách v těchto chvílích zoufalého čekání. Z dálek až sem donášejí mořský vánek hřmění děl. Paláce jsou opuštěny. Byly ostatně opuštěny již dříve, ale aspoň kolem nich panoval čilý ruch, znášel se krásných večerů, kdy klaněly zachvívaly se odleskem nesčetných světel, a od moře nesla se sem píseň některého z plavců:

O, šťastné město,
v nebeském kraji,
každý tvor plesá,
radost vytváří.
Ty jsi ten pevný pás,
jenž pojí všechny nás!
Santa Lucia! Santa Lucia!

Většina obyvatelstva odebrala se do vnitřní Itálie. Jenom několik tisíc domácích obyvatel, kteří nedovedli se rozloučit s milým městem, zůstalo ve svých domovech. Většina uměleckých děl, která dala se přenést, byla dopravena do bezpečí. Nepřítel byl žádán neutrálním světem, aby se zdržel uměleckých památek tohoto města, aby zachoval je lidstvu, jehož jsou majetkem. Byla projevena jistá ohehota ušetřit těchto památek, nebude-li město hájeno, ale kdož dnes ještě Teutonům věří!

Benátky založeny byly asi v pátém století a zrodily se ze stejné bouřlivé doby, jakou je doba nynější. Když vůdce Hunů, Atilla, vpadl do Itálie a vyplenil Aquileia, Padua a Veronu, uprchlci z těchto měst uchýlili se na ostrovy Veneti, kde chráněni byli před útokem nepřátel zrádnými písečnými. Tito uprchlci pak stali se zakladateli Venezie — Benátek, královny Adriaticku, Kartbaga středověku.

Město Benátky zbudováno bylo na četných ostrovech, většinou malých a nepevných, v severozápadním rohu Adriatického moře. Bylo vybudováno na obrovitých kůlech, jež přiváženy byly z protější Dalmacie. Jsou mnozí, kteří tvrdí, že snaze stavitelů Benátek o vybudování města na písčinatech padly za obět nejnádhernější duhové lesy, jaké nalézaly se v jižní části Evropy.

Benátské vybudovali město, které stalo se ojedinělým na svě-

tě. Po založení republiky město rychle bohatlo a kde je bohatství, tam daří se také umění. A Benátské, zbohatlé obchodem, stali se mecenáši umělců všeho druhu, sochařů, malířů i stavitelů. Nechali si budovat paláce, které svou nádhrou se předháněly a kterým nevyrovnalo se nic na světě. A v těchto palácích dovedli užívatí rozkoší života tak jako kdysi stali Římané.

A jejich bohatství podařilo se vybudovati pravou pohádku nad Adrií. Na osmi větších a 114 menších ostrovech zbudovali nádherné město, jehož jednotlivé části odděleny jsou od sebe 157 kanály a spojeny 378 mosty, většinou kamennými. S pevninou pak město, zbudované na lagunách, je spojeno mostem o dvaadvaceti obloucích, jenž dohotoven byl v r. 1845. Canale Grande, od 135 do 220 stop široký, dělí Benátky dvojitým obloukem, vinoucí se od jihovýchodu k severozápadu, na dvě nestejně polovice, jež pak spojeny jsou nádherným mostem, zhotoveným z mramoru, zvaným Ponte Rialto, jenž zbudován byl v roce 1588 a dvěma mosty železnými, které zbudovány byly v roce 1854 a 1858.

Na větší polovině Benátek nalézá se náměstí sv. Marka, považované za jedno z nejkrásnějších na světě. Na třech stranách toto náměstí je obklopeno nádhernými paláci a na čtvrté pak pracelím proslaveného chrámu sv. Marka. Vedle pak nalézá se malé náměstí s palácem dožecím, v němž v moderních dobách umístěna byla bibliotéka, obrazárna a akademie věd a umění. Benátky mají veliké množství chrámů a z nich nejzajímavějším je chrám sv. Marka, jenž kdysi býval kaplí dožecí, a jenž zbudován byl pod vlivem slohu byzantského a později pak upatřen byl různými ozdobami rázu orientálního. Vnitřek chrámu tohoto je překrásný. V chrámě o něm uloženy jsou pozůstatky sv. Marka, které přivezeny byly sem Benátskými z Alexandrie. Je tu ještě celá řada jiných nádherných chrámů, vzácných to stavitelských památek. Vedle chrámů jsou tu nádherné pomníky.

Ze světských staveb zasluží si zvláštní pozornosti palác dožecí, který původně byl založen v roce 809, ale aspoň pětikrát byl rozbořen, aby na jeho místě zbudována byla stavba ještě nádhernější. — Tento dožecí palác byl předmětem obdivu všech turistů, kteří hojně v době míru do Benátek zajížděli, aby kochali se jeho krásami. Benátky mají šest divadel, z nichž nejkrásnější je Fenice.

Slávu Benátské republiky založil dože Petr Urseolus Druhý, který v roce 995 zvítězil nad Chorvaty a Nerečany a zmočil se měšičských v Dalmacii, jakož i celou řadu důležitých ostrovů. Poněmhu pak šířila se moc republiky na značnou část nynější severní Itálie. Slávu republiky učinil k němu Napoleon, který v roce 1797 vypověděl jí válku. Tehdy poslední dože, Luigi Manin a velká rada vzdali se vlády. Francouz vtrhl do města a prohlásil v této aristokratické republice vládu demokratickou k velké radosti většiny obyvatelstva. Radost demokrátů ale netrvala dlouho, neboť Benátsko mírovou smlouvou z roku 1797 prohlášeno bylo za rakouskou provincii.

V roce 1805 mírem přepruským Benátsko přestoupeno bylo nově vytvořenému království italskému. V roce 1814 rakouská vojska ale znovu obsadila celé Benátsko a 7. dubna 1815 spojeno bylo s Lombardií v království lombardsko-benátské, kde náměstkem císařo-

vým jmenován byl arcikníže Rainer, který marně snažil se získati lásku Benátskánů. Po jeho období padá činnost spolků karbonátských, které rozšiřovaly myšlenku o sjednocení Itálie.

V roce 1848, po příkladu Milánů, Benátské vzbouřili se proti Rakousku, dne 22. března zmocnili se arsenálu, svrhli rakouskou vládu a znovu prohlásili republiku sv. Marka. Dne 3. července pak došlo k rozhodnutí o připojení Benátek k Sardinii, jejíž panovník, Karel Albert, vytáhl proti Rakousku do boje v zájmu sjednocení Itálie.

Sardinské vojsko poraženo bylo od Rakusanů v bitvě u Custozze dne 25. července a u Milána dne 3. srpna. V Benátkách prohlášena byla znovu vláda republikánská, která však neudržela se dlouho. Když král sardinský poražen byl dne 23. března roku 1849 v bitvě u Novary rakouským generálem Radeckým, Benátské byli vyzváni, aby se vzdali. Odepřeli tak učiniti a došlo k obležení rakouským vojskem. Dne 23. srpna roku 1849 Benátky vzdaly se Radeckému. Rakousko zůstalo jmenem Benátska až do roku 1866 a po bitvě u Hradeč Králové v Čechách přistouplu na mír, kterým vzdalo se Benátska ve prospěch francouzského krále Napoleona Třetího, který pak je odevzdal králi Italskému.

PŮVOD NOVÉHO PLEMENE

DNE 23. prosince roku 1787 nastoupila ze Spitheadu v Anglii loď Bounty cestu do Jižního moře. Byla vyslána od britské admirality, aby navštívila Společenskou a jiné ostrovy, odkud chtěla anglická vláda přenést sazenice některých vzácných rostlin tropických do Západní Indie. — Na zpáteční cestě byl velitelem loď poručík Bligh, člověk povahy neobyčejně zpupné a surové. Poručík Bligh obvinil kormidelníka Fletchera Christiana, že ukradl několik kokosových ořechů, které byly koupeny na ostrově Otahaiti. Také ostatní mužstvo nebylo s velitelem spokojeno a bylo hotovo začíti vzpouru. Christian tedy předpal kapitána ve vhodném okamžiku v jeho kotel, zabal jej a ujal se velení na loď. Po té byli kapitán a osmáct jeho věrných důstojníků a námořníků vsazeni do otevřeného hlunu a ponecháni svému osudu.

PECE NA PEČENÍ CHLEBA NEDALEKO FRANCOUZSKÉ FRONTY

Tisíce podobných pekáren zřízeno bylo francouzským komisariátem nedaleko různých bitevních front. Francouzské metody ve vyživování armád jsou nepřekonatelnými.

Christian s ostatními čtyřadvacíti spiklenci, kteří zůstali na korábu, vrátil se k Společenským ostrovům a šestnáct mužů rozhodlo se, že zůstanou na Otahaiti, kdežto Christian se zbytkem mužstva přijal k sobě sedm mužů a dvanačet žen otahaitských, a odplul na zdarbůh do neznámých konců.

Po dvalet let nebylo slyšeti ani slova o Christianovi a ostatních námořnících, kteří zůstali na korábu Bounty. Po dvě léta prospívala loď anglicko-otahaitská osada dobře; tím časem zemřela však jednomu z bělochů družka života a on chtěl odloučiti žem jednomu z Otahaitců. Tito postavili se bělochům na odpor a tři z nich zabili. Běloši pomstili potom zase smrt svého soudruha a pomocí žen povraždili všechny Otahaity. Nyní zůstali na ostrově pouze čtyři muži. Jednomu z nich podařilo se vynajít jakýs opojný lektvar a on se v pravém smyslu toho slova upil. Druhý počal tak rychle vzrůstem pro všechn pořádek společenský, že viděli se jeho soudruzi nuceni poslat jej na onen svět, a třetí zemřel na úbytě.

V Adamsovi (či jak původně se nazýval v Alexandru Smithovi) probudil se pojednou cit povinnosti. Zdálo se mu, že by měl pomstíti své i svých soudruhů známými s biblí. S chutí pustil se do práce a namáhání jeho bylo korunováno zdárným výsledkem, což nelze ovšem přičísti na účet bible. Roku 1830 vystěhovala se vzorná jeho obec na ostrov Norfolk, ale roku 1856 vrátila se část osadníků opět na "Piteairn's Island."

Mezi lety 1860 až 1880 navštívilo ostrov Piteairnův mnoho korábov. Roku 1883 přijela tam americká loď Harry Mills a jeden z ostrovanů, jmenem McCay, nastoupil s ní cestu do Liverpoolu.

Téhož roku zastavil v Piteairnově ostrova jiný americký koráb, "Wandering Jew" (Věčný žid) a velitel této loď, kapitán Talpey, vzal s sebou rovněž jednoho ostrovana, Ernesta Fletchera Christiana. Před přistáním v Hullu (v Anglii) nespátřil Ernest jakživ po evropsku stavěný dům, ani koně, než jiného čtvernožce. Takřka nezvěrnou byla jeho radost, když spatřil poprvé parostroj. McCay dostal se v Londýně do rukou nesvědomitých lidí, kteří hleděli z něho těžit, vystavujice jej obecnstvu na podívanou. Když se to naivní ostrovan dověděl, byl nemalo rozhořčen a psal Ernestu Christianovi do Hullu, aby proběh nepřicházel do Londýna, protože prý jest učiněným peklem.

Christian strávil na lodi tři léta, navštívil také San Francisco a vykonal tedy úplnou cestu kolem světa.

Při své druhé návštěvě ostrova

Piteairnova vzala paní Tapleyová s sebou 17-letou anglickou dívku. Děve toto bylo nejmladší osobou, která kdy jmenovaný ostrov navštívila. Mladá Angličanka vyvolala mezi ostrovankami stejného a ní stáří pravou sensaci.

Poměry tohoto zvláštního plemene lidského na zastrčeném ostrově v tropickém moři zlepšily se značně četnými návštěvami anglických a amerických lodí. Obyvatelů na Piteairn's Islandu jen zvolna přibývá. Roku 1879 čítala celá populace čtyřadvadesát osob, v polovici roku 1882 vzrostlo obyvatelstvo na 108 hlav. V tomto čísle jsou zahrnuti i dva plavci, kteří se zachránili ze strokotané lodi a jiná se mezi těmito otahaitským národem zalíbilo. —

Celá osada piteairnská sestává asi z dvačtyř rodin, které bydlí v bambusových domech či vlastně chatrčích a jsou — jak samo sebou se rozumí — "úplně samosprávné."

Pozoruhodno jest, že nalezá se nejvyšší soudní moc tohoto "státu" mimo ostrov Piteairnův. — Povstane-li totiž mezi obyvateli nějaký vážnější spor, počkají rozvádné strany rozumně, až přijede tam první válečná loď. Její kapitán jest pak nejvyšší instancí, z jejíhož rozsudku není odvolání.

Kolonie na Piteairnu je zajisté zajímavou podivničkou náhody

PRVNÍ ENCYKLOPEDIJE

COPATÍ synové říše středu skutečně mohou se ehlubiti nejstarší, dále pěstovanou literaturou až do druhého tisíciletí před Kristem sahají její první počátky a od dob těch psací jich stětec si neodpočínal. Zeela přirozeně dostavila se brzy potřeba pomoci encyklopedií zjednatí jakýs přehled tisíciletého literárního tohoto pralesa a co kosmooký genius za těchto snažení vykonal, věru svým objemem vyvolává naše plné překvapení. Co by tak naše zhyčkána doba řekla o encyklopedií 348 svazků a 300 svazků doplňovacích, jaká v Číně vydána před 1,300 lety?! A přee dlo to se nám zdá jen malou příruční knihou vedle jedné sbírky děl, pocházejících z patnáctého století, tvořící třet z 300,000 knih a jednou tolika rukopisů čítající císařské knihovny. Výsledok pětileté neunavné práce vložilo 2,140 učenců do 11,000 na palec tlustých svazků. Při tomto objemu ovšem se tištěné vydání nedoporučovalo a zhotoveny pouzely dva opisy, které však za jednoho požáru i s originálem staly se obětmi plamenů. Po odpočinku půldruhého století dal konečně císař Kanghi (1161-1723) zas podnět k novému tvoření. Vedle 400 svazkové encyklopedie nechal vydati "Ssek-ku-Tsien-schu," dlo to 5,020 svazků, obsahujících 10,024 děl ve 171,242 svazkové knihách.

Úplný exemplár tohoto zvláštního, pohyblivými dřevěnými typy opatřeného díla získalo Britské muzeum za 1,500 liber šterlinků. Avšak již císař Kien-Lung (1735-1795) počítal potřebu, nechati uveřejnit úplnou sbírku starých a nových knih (Ku-kin Tho-schu-Tsi-sching). Tisk proveden medě-

nými plotnami. Když ale malé vydání bylo vytištěno, vypukla finanční krize a meděné plotny přelity v sapekky.

Přímou chudobně vyjímají se vedle těchto obrovských děl "svatých knih" lamaismu v Tibetě. Jako konečně platný výsledek tisícileté duševní práce vyšly roku 1740 z tiskárny kláštera Marthanského obě díla kandžar a tandžur. První kanonická kniha zabírá pouze 100 svazků, kdežto druhá, tandžur čítá 225 svazků. Tři a půl tuetu soumarů bylo zapotřebí ku dopravě až k lodi jednoho výtisku náležejícího úradovně Indické společnosti v Londýně a půl milionu ku tisku použitých dřevěných ploten tvořilo pro sebe celou malou vesnici. Ovšem, nejsou v tom učení za jedno, zdali duch celého monumentálního díla odpovídá cele jeho rozměru.

PODIVNÁ JMÉNA ANGLICKÁ

NENÍ prý na celém světě země — říká se — kde by žilo více podivnů, než v Anglii. Každý téměř druhý člověk má prý tu nějakou libůstku a zvláštnost, nějaký "spleen," projevující se často až nejpodivnějším způsobem. Jedni stále něco vynalézají, jiní zas nepřestávají zakládat sbírku pavouků, eizokrajných mušek, vojenkých blech, věček od sirkových škatulek a balíčků, knoflíků neb mlýnských kol. Jsou tu divní svatí, kteří neustále přemýšlejí o nově věře, jež spasi lidstvo. A nejobdivnější z všech jsou tu četní otcové rodin, kteří plodí své syny a deery jen proto, aby jim mohli dát co — nejobdivnější jména.

"Roku 1882," píše anglický časopis — "narodila se jistému liverpoolskému majiteli prádelny, jmenem Arthuru Pepperovi, deurska. Když přinesli novorozeně ke křtu, byl farář nemálo ndiven, když otec vyslovil přání, aby byla do křestní matricy vepsána tato jména:

Anna, Berta, Cecilia, Diana, Emily, Fanni, Gertruda, Hypatia, Inez, Kate, Luisa, Maud, Nora, Orelia, Rebekka, Starkey, Teresa, Ulysis, Venuše, Winifred, Yetti a Zeno.

A když se duchovní otázal, co ho k tomuto podivinství přimělo, odvětil, že chce mít svou deerněku pokřtěnou jmény, jejichž začáteční písmena by vycerpala abecedu. Jedině P a X vynechal. Proti tomuto váznému důvodu nemohl ovšem ani pan farář říci nic podstatného a tak bylo děve pokřtěno pětadvacíti jmény. Jak na ně později volali, zda Edinifreda či Rebekka, se nepovídá.

Ale je tu ještě plno jiných příkladů této podivné vášně, která je v Anglii všeobecnější, než se zdá a také je zákony trpěna. Nie nespomáhá, že často tím dítě trpívá po celý život.

Čím asi odůvodnil svůj rozmar jistý pan Pavel Smith v Manchesteru, když dal při křtu zapsati svému prvorozenci jméno "Areha Noemova?" Kdo dovede vysledovati myšlenkové pochody Mr. Boba Deathoa, který dal pojmenovati svého nadějného syna "Krajičkou na sardinky?" Stejně směšné i dosti nevkusné bylo rozhodnutí Jamese Browna v Richmondu, jenž stál na tom, aby jeho hoříček po celý život nesl jméno Jiříše Iskariota. Snad už pochopitelnější, ač také nikterak obzvlášť jenné bylo přání Johnsona a Davise, kteří si dali pokřtiti děti jménem "Nadbytečný" a "Nežádaná," zatím co Simpson v Dublině nazval hoříka "Bovril," což značí extrakt z volského masa; patrně už předem tušil, že synek bude kdysi nadán stejnou duchaolností jako jeho otec. V Anglii žijí také mužové "Šťastné vánoce" Figet a "V roku 1895" Heaton — při čemž v úvozovkách označené názvy jsou jména křestní. Co asi znamenají, je na bíledni.

Jiná podivná příjmení, s kterými se potkáváme zhusta v provincii Northumberlandu, vrhají zvláštní světlo na zaměstnání a náklonnost předků. Jsou to zejména příjmení: "Stáleopilý," "Zloděj-zevzvyku," "Cizoložník," "Náčelník pirátů," atd. Je zajímavé, že si na ně lidé tak zvykli, že jim už ani podivnými nepřipadají.